Europski parlament
2019-2024

Odbor za prava žena i rodnu ravnopravnost
Predsjednik

7.11.2023

g. David McAllister
Predsjednik
Odbor za vanjske poslove
BRUXELLES

Predmet: ljudskim pravima i demokraciji u svijetu i politici Europske unije u tom području – godišnje izvješće za 2023. (2023/2118(INI))

Poštovani g. predsjedniče

u okviru navedenog predmeta, Odbor za prava žena i rodnu ravnopravnost zadužen je za podnošenje mišljenja Vašem odboru. Pisanim postupkom od 13. srpnja 2023. to je mišljenje odlučio podnijeti u obliku pisma.

Odbor za prava žena i rodnu ravnopravnost predmetno je pitanje razmotrio na sjednici od 7. studenoga. Na toj istoj sjednici[1], Odbor je odlučio pozvati Odbor za vanjske poslove da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uvrsti niže navedene prijedloge.

S poštovanjem,

Robert Biedroń

[1] Na konačnom glasovanju nazočni su bili: Isabella Adinolfi, Laura Ballarín Cereza, Robert Biedroń, Maria da Graça Carvalho, Rosa Estaràs Ferragut, Seán Kelly, Arba Kokalari, Alice Kuhnke, Radka Maxová, Karen Melchior, Johan Nissinen, Maria Noichl, Sirpa Pietikäinen, Samira Rafaela, Evelyn Regner, Diana Riba i Giner, Sylwia Spurek, Eleni Stavrou, Hilde Vautmans, Angelika Winzig, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska.

PRIJEDLOZI

1. Osuđuje stalno nazadovanje u pogledu ljudskih prava, uključujući prava žena i rodnu ravnopravnost, pri čemu su posebno ugrožene i pod stalnom prijetnjom novinarke, aktivistice i braniteljice ljudskih prava, uključujući braniteljice spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava; osuđuje ozbiljno kršenje ljudskih prava u Afganistanu otkad su talibani preuzeli vlast u zemlji, posebno politiku rodnog aparthejda kojom se nastoje ugnjetavati prava žena, djevojaka i djevojčica; osuđuje iranski parlament zbog donošenja drakonskog novog zakonodavstva kojim se nameću strože kazne ženama koje krše pravila o hidžabu; ponovno izražava svoju nepokolebljivu potporu pokretu „Žena, život i sloboda” u Iranu; nadalje napominje da je poštovanje ljudskih prava nužno za funkcioniranje demokracije; ponovno poziva na potpunu provedbu akcijskog plana GAP III te na to da politike rodne ravnopravnosti i osnaživanja žena, djevojaka i djevojčica postanu prioritet u vanjskim odnosima EU-a, bilateralno i na multilateralnim forumima; naglašava da poštovanje temeljnih prava i sloboda mora biti neizostavan dio procesa pristupanja EU-u; naglašava da su ljudska prava, demokracija i vladavina prava međuovisni i da sve države članice EU-a moraju u potpunosti poštovati vrijednosti EU-a; naglašava potrebu da EU štiti temeljna prava, s posebnim naglaskom na njegovoj vanjskoj dimenziji, kako bi bio pouzdan akter u europskim i globalnim vanjskim odnosima, među ostalim i za žene i LGBTI osobe; u tom pogledu naglašava da u državama članicama raste broj antirodnih, antidemokratskih i homofobnih inicijativa; naglašava da zonama bez LGBTI osoba uvedenima u Poljskoj 2019. i homofobnim ubojstvima u Slovačkoj nije mjesto u našoj uniji te poziva populističke stranke u tim državama članicama da potiču toleranciju i poštuju dostojanstvo pojedinca; primjećuje sve veće nazadovanje u području spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava, što su temeljna prava, te naglašava da su napadi na spolno i reproduktivno zdravlje i prava uspostavljena taktika antidemokratskih aktera kako bi se dodatno narušila prava i slobode u Europskoj uniji i na međunarodnoj razini;

2. naglašava da su žene, djevojke i djevojčice, uključujući LGBTI osobe, ranjivije u sukobima; osuđuje ničim izazvan i nezakonit rat Rusije protiv Ukrajine i njegove nerazmjerne posljedice za žene, djevojke i djevojčice; prepoznaje hrabrost ukrajinskih vojnikinja koje pružaju potporu koja nije vojne prirode, što predstavlja drugu liniju obrane na terenu; poziva na to da se utvrdi odgovornost Rusije za sva kršenja ljudskih prava žena, djevojaka i djevojčica, uključujući, ali ne ograničavajući se na sve činove rodno uvjetovanog nasilja poput seksualnog nasilja i silovanja; poziva na to da se osigura da sve žrtve imaju pristup pravosuđu;

3. oštro osuđuje sve oblike rodno uvjetovanog nasilja i poziva na odlučno djelovanje s ciljem zaustavljanja seksualnog nasilja kao ratnog oružja, pružanja pomoći žrtvama i njihove zaštite te povećanja njihova pristupa pravosuđu; napominje da u skladu s Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN-a 1820 (2008.) silovanje i drugi oblici seksualnog nasilja mogu predstavljati ratni zločin, zločin protiv čovječnosti ili sastavni dio zločina genocida; poziva države članice da poštuju svoje obveze u pogledu kaznenog progona osoba odgovornih za takva djela i naglašava da je važno zaustaviti nekažnjavanje; sa zabrinutošću primjećuje prakticiranje genitalnog sakaćenja žena, dječjih i prisilnih brakova, nasilja iz časti, takozvane moralne policije i trgovine ženama, djevojkama i djevojčicama; pozdravlja pristupanje EU-a Istanbulskoj konvenciji i potiče sve zemlje

u Europi da je provedu; naglašava važnost utvrđivanja rodno uvjetovanog nasilja kao vrste kaznenog djela u skladu s člankom 83. stavkom 1. UFEU-a i ponavlja da se silovanje na temelju izostanka pristanka mora kriminalizirati u skladu s pravom EU-a;

4. ističe da su žene, djevojke i djevojčice koje pripadaju etničkim i vjerskim manjinama te manjinama na temelju uvjerenja još izloženije rodno uvjetovanom nasilju i diskriminaciji; upozorava na stalnu diskriminaciju LGBTI+ osoba i poziva EU i njegove države članice da nedvosmisleno osude svaku stigmatizaciju, zločine iz mržnje i govor mržnje, progon, takozvane konverzijske terapije, genitalno sakaćenje interseksualnih osoba, korektivno silovanje i sve oblike nasilja;

5. naglašava da su spolno i reproduktivno zdravlje i prava ljudska prava i da ih države članice EU-a moraju poštovati u skladu s međunarodnim standardima u području ljudskih prava te je duboko zabrinut zbog globalnog nazadovanja u pogledu rodne ravnopravnosti te spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava, među ostalim i u EU-u; osuđuje odluku poljskog ustavnog suda iz listopada 2020. i odluku mađarske vlade da prisili osobe koje traže pobačaj da poslušaju otkucaj srca fetusa te poziva na hitno ukidanje te odluke; naglašava važnost pružanja primjera i ponovno poziva da se pravo na zakonit i siguran pobačaj ugradi u Povelju EU-a o temeljnim pravima; poziva EU da u sklopu promicanja ljudskih prava i ostvarivanja ciljeva održivog razvoja prednost da pristupu spolnom i reproduktivnom zdravlju i pravima; poziva na pružanje potpore borcima za ljudska prava i organizacijama civilnog društva koji se bave promicanjem i olakšavanjem pristupa spolnom i reproduktivnom zdravlju i pravima, a čiji je rad ugrožen sužavanjem prostora za djelovanje civilnog društva; ističe potrebu za humanitarnom pomoći koja uzima u obzir rodno osjetljiva pitanja, kako bi mogla doprijeti do najranjivijih skupina kojima je potrebna pomoć; poziva na univerzalan pristup uslugama povezanima sa spolnim i reproduktivnim zdravljem i pravima, a posebno na dostupnost zdravstvenih centara za spolno i reproduktivno zdravlje i prava, uključujući sveobuhvatno planiranje obitelji, kontracepciju i nepristrane informacije, prenatalnu, porodnu i postnatalnu skrb, kao i skrb za osobe zaražene HIV-om, uključujući PEP/PREP lijekove; ponovno naglašava da je uskraćivanje kvalitetnih sveobuhvatnih usluga u području spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava oblik rodno uvjetovanog nasilja; naglašava da je ženama, djevojkama i djevojčicama tijekom sukoba i raseljavanja potreban stalan pristup uslugama povezanima sa spolnim i reproduktivnim zdravljem, uključujući pristup sigurnom porođaju, uslugama planiranja obitelji, zakonitom i sigurnom pobačaju i kliničkoj obradi u slučaju silovanja; poziva na to da se na raspolaganje stave financijska sredstva za pružanje ključnih i spasonosnih usluga u području spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava, u skladu s paketom UN-a o minimalnim početnim uslugama; osuđuje druge kontinuirane pokušaje stigmatizacije i smanjenja pristupa spolnoj i reproduktivnoj zdravstvenoj skrbi; osuđuje sve prijetnje, napade i kazne upućene aktivistima koji pomažu ženama u pristupu kontracepciji ili pobačaju, kao što je osuda Justyne Wydrzynske u Poljskoj u ožujku 2023.;

6. ističe kako je važno djevojčicama osigurati pristup kvalitetnom obrazovanju i jednake mogućnosti koji su preduvjeti za osnaživanje žena i potpuno uživanje njihovih prava; ponovno ističe važnost sveobuhvatnog spolnog odgoja prilagođenog dobi i utemeljenog na dokazima, unutar i izvan EU-a, kako bi se iskorijenili rodni stereotipi i štetne društvene norme; napominje da je sveobuhvatno obrazovanje, uključujući, ali ne ograničavajući se na prirodne znanosti kao što su predmeti u području STEM-a, važno

za stjecanje vještina, dostojanstven rad i radna mjesta budućnosti, kao i za suzbijanje rodnih stereotipa i pristranosti.

PRILOG: POPIS SUBJEKATA ILI OSOBA OD KOJIH JE IZVJESTITELJICA PRIMILA INFORMACIJE

Sljedeći popis sastavljen je pod isključivom odgovornošću izvjestiteljice. Izvjestiteljica je tijekom pripreme mišljenja, do njegova usvajanja u odboru primila informacije od sljedećih subjekata ili osoba:

Subjekt i/ili osoba
Izvjestiteljica izjavljuje da nije primila informacije ni od jednog subjekta ili osobe. Izvjestiteljica Arba Kokalari